

بایدها و نبایدهای فرهنگی ای که پیش روی دولت آینده قرار دارد

آنچه نباید تکرار شود

بر پرداختن به آنها در حوزه فرهنگ داشتند. ایشان فرمودند: «گاهی اوقات انسان احساس می‌کند دستگاه‌های مرکزی فکر و فرهنگ و سیاست و مانند اینها دچار اختلالند، دچار تعطیلند؛ واقعا آدم گاهی اوقات احساس می‌کند. حالا مثلا فرض بفرمایید این همه ما مسأله فرهنگی در کشور داریم، مسائل مهم که شاید من بتوانم ۱۰ مسأله اصلی فرهنگی را بشمارم که اینها دچار مشکل است: فرض کنید مسأله سینما، یک مسأله مهم است، یعنی مسأله فرهنگی مهمی است که سینمای کشور چه جوری اداره می‌شود، از کجا پشتیبانی می‌شود - حالا پشتیبانی خارجی هم پیدا می‌کند برای فیلم‌ها - اداره هنر کشور و سینما که چیز کوچکی نیست؛ مثلا فرض کنید ۱۰ مسأله این جوری می‌شود پیدا کرد، اما ناگهان می‌بینید مثلا فرض کنید اینکه فلان آهنگ قبل از افطار بخش بشود یا نشود، می‌شود مسأله اصلی؛ نامه‌نگاری می‌کنند»

اینکه دولت‌ها بتوانند مسائل اصلی را تشخیص داده و برای آنها برنامه‌ریزی کنند نیازمند فهم جامعی از حوزه‌های مختلف فرهنگی است؛ مفاهیمی که باید از سوی دولت آینده با هنرمندان و چهره‌های فرهنگی صورت گیرد. در این باره گفت‌وگویی با داریوش ارجمند و اکبر صحرایی داشته‌ایم که در ادامه می‌خوانید.

گروه فرهنگ و هنر: شاید یکی از بی‌کارنامه‌ترین وزارتخانه‌های دولت روحانی و همچنین یکی از بی‌کارنامه‌ترین وزرا، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در دولت‌های یازدهم و دوازدهم باشند. نایب‌امانی‌های عیدیه‌ای که در سال‌های اخیر بر حوزه فرهنگ و هنر سایه افکند، عمده هنرمندان را از اینکه دولت بتواند در این حوزه کاری از پیش ببرد، ناامید کرده است؛ فضایی که موجب شده بسیاری از چهره‌ها و فعالان فرهنگی، گزاره‌های نفاذاتی علیه این دولت طرح کنند و آن را اساسا دولتی غیرفرهنگی بنامند. کار به جایی رسید که حتی برخی سلبریتی‌های عضو ستاد حسن روحانی نیز دوره‌های پیش از حسن روحانی را بهتر از دوران دولت‌های یازدهم و دوازدهم تلقی می‌کردند. به طوری که دکتر قطب‌الدین صادقی در گفت‌وگویی به صراحت گفت: «اصلا این دولت فرهنگ نیست»

حالا در شرایطی که انتخابات ریاست‌جمهوری برگزار شده، امیدهایی نسبت به ایجاد تغییرات در این حوزه به وجود آمده است؛ تغییراتی که نیاز به تلاشی آگاهانه و عالمانه در این حوزه دارد. رهبر انقلاب در دیدار دانشجویان در سال ۹۶ با انتقاد از برخی تحلیل‌های مدیران فرهنگی دولت یازدهم در حوزه فرهنگ، اشاره قابل تاملی به تعیین مسائل اصلی

اکبر صحرایی، نویسنده حوزه دفاع مقدس در گفت‌وگو با «وطن امروز» مطرح کرد

امید به قانونی شدن نویسندگی

این ساختار تعریف مشخصی از نویسنده نداشته‌ایم و اینکه از نظر قانونی به چه کسی این نام تعلق می‌گیرد، در ساختار کشور، شغل‌های مختلف تعریف مشخص و صنف و نماینده قانونی دارند ولی نویسندگی در این ساختار تعریف مشخصی ندارد، چون به لحاظ قانونی در مجلس شورای اسلامی تعریف نشده است. باید ابتدا این طرح از طرف کمیسیون فرهنگی مجلس داده شود تا در این ساختار، تکلیف قانونی و شغلی نویسنده، ناشر و مخاطب همگی مشخص شود.

قانونی شدن حرفه نویسندگی چه آورده مهمی برای این حوزه می‌تواند داشته باشد؟ به قول جلال آل احمد «ما از همه چیز تعریف داریم جز روشنفکری» و این مسأله حالا در حوزه ادبیات خودنمایی می‌کند و ما در این ساختار هیچ تعریف مشخص و قانونی از نویسندگی نداریم، نقش نویسنده در دانشگاه، کتب درسی و همه این حوزه‌ها مشخص نیست و اگر اصرار دارم که این مسأله قانونی شود برای این است که در آینده در همه حوزه‌های ذکر شده، حق نویسنده پایمال نشود. ای کاش وزیر ارشاد آینده این مشکل اساسی و ساختاری جزو نخستین دغدغه‌هایش باشد تا حق و حقوق نویسندگان و حتی ناشران مشخص و قانونی داده شود، البته مشکلات دیگری نظیر کپی‌رایت، مشکلات ترجمه و بسیاری دیگر از مسائل بزرگ و کوچک در این حوزه وجود دارد که به دلیل مشکلات اقتصادی، حوزه فرهنگ سال‌هاست که مورد بی‌مهری شدیدی قرار گرفته و بیشترین ضربه را متحمل شده است. برای رسیدن به یک ساختار حرفه‌ای، ما ناچاریم هر چه زودتر به سمت این قانونی شدن حرکت کنیم، باور کنید برخی قوانین ما در این حوزه به قبل از انقلاب برمی‌گردد و نیاز اساسی به بازنگری و اصلاح دارد و امیدوارم این همت و تلاش در دولت آینده، وزارت ارشاد و نمایندگان کمیسیون فرهنگی مجلس باشد تا این تغییرات اساسی ایجاد شود.

در ادامه سؤال «چه باید کرد» به نظر تان چقدر پیوند ادبیات با سینما و هنر هفتم در حوزه اقتباس می‌تواند به رشد کمی و کیفی هر ۲ حوزه کمک کند چون در دنیا مسأله اقتباس کاملا شناخته‌شده و مرسوم است ولی متأسفانه در کشور ما کارگردان‌ها و تهیه‌کنندگان سینما و تلویزیون در ساخت آثار خود به‌رغم داشتن ادبیاتی غنی در موضوعات مختلف کمترین توجهی به این موضوع دارند. به عنوان نمونه در حال حاضر سریال «زخم کاری» که از کتابی به همین نام اقتباس شده، باعث فروش بیشتر و رسیدن این کتاب به چاپ‌های بعدی شده است.

قطعا این موضوع هم بسیار مهم است که می‌تواند در نگاه سیاست‌گذاری آینده بسیار مفید واقع شود. در دوره‌ای کنار کتاب‌ها کلیه‌های مرتبط ساخته می‌شد که در مقطعی مفید بود ولی چون در آینده به تکرار کشیده شد، کارایی خود را از دست داد و نتوانست خود را به روز نگه دارد و تنوع را در این کار لحاظ کند. موضوع اقتباسی که شما مطرح کردید در جهان بسیار مهم شمرده می‌شود و امری است که نویسنده را اصطلاحا از زمین جدا می‌کند. وقتی در اینجا فیلمنامه‌ای در نهایت یک ماهه نوشته می‌شود، مشخص است که چه آینده‌ای پیش رو دارد ولی وقتی کارگردانی فیلمنامه خود را از زمانی اقتباس می‌کند نتیجه متفاوت می‌شود. به عنوان مثال من ۵ سال عمر خود را صرف پژوهش، تحقیق و نوشتن کتاب «کنیه ژنرال» کردم که جایزه‌های متعددی هم در این کتاب کرد و قطعا استفاده از این کتاب کمک زیادی به سازنده اثری در این باره چه به لحاظ زمانی یا پژوهش و تحقیق می‌کند و باعث می‌شود که شخصیت‌های سریال عمق بیشتری پیدا کرده و باورپذیری بیشتری برای تماشاگر به همراه داشته باشد و از طرفی نیز باعث دیده شدن آن کتاب خواهد شد.

مصطفی پورکیانی: اکبر صحرایی، نویسنده شاخص و نامدار حوزه دفاع مقدس، درباره مشکلاتی که در ۸ سال اخیر حوزه فرهنگ بویژه کتاب با آنها مواجه بوده و اینکه در آینده برای بهبود این وضعیت «چه باید کرد»، در گفت‌وگو با «وطن امروز» گفت: باید بگویم متأسفانه حوزه فرهنگ مخصوصا حوزه کتاب طی ۸ سال گذشته ضربه بسیار بدی خورده و گویی زمین‌گیر شده است. گفت‌وگوی اکبر صحرایی با «وطن امروز» را در ادامه می‌خوانید.

به نظر شما عملکرد دولت در حوزه نشر و ادبیات چگونه بوده است؟

در حوزه کتاب عملا بحران به وجود آمده است. من این بحران را فقط در حوزه نویسندگی دفاع مقدسی نمی‌دیدم، بلکه در باقی حوزه‌ها نیز از آثار و تالیفات پشت کاسته شده است و البته شاید این بحران در حوزه دفاع مقدس بیشتر به چشم می‌آید؛ چون حوزه‌های است که در امر تولید به پژوهش، تحقیقات و مطالعات نیاز فراوان دارد و باید ارگان‌ها و سازمان‌های دولتی در این زمینه - که امری تخصصی است - به نویسنده کمک کنند و با عدم حمایت آنها، خودبیه‌خود در این حوزه کاستی‌هایی به‌وجود آمده که شاهد این بحران بودیم. حتی سازمان‌هایی که به طور مستقیم وابسته و زیرمجموعه دولت نبودند اما چون به لحاظ مالی و بودجه‌ای این وابستگی وجود داشت، با عملکرد خود موجب شدند متأسفانه رکود بسیار عظیمی در این حوزه اتفاق بیفتد، چرا که بودجه‌ای که از بالا برای حوزه فرهنگ و بویژه کتاب در نظر گرفته شده، بسیار ناچیز است.

قطعا این فشارهای اقتصادی ضربات زیادی به سید فرهنگی خانواده‌ها وارد می‌کند. وقتی سفره مردم تا این حد مورد تهاجم و بحران قرار می‌گیرد، دیگر داستان فرهنگ و کتاب که جای خود دارد. اصطلاحا وقتی شما نان برای خوردن ندارید، قطعا کتابی هم برای خواندن ندارید. البته فرهنگ بدی هم وجود دارد که هر وقت کسی به لحاظ مالی در مضیقه باشد، ابتدا از سید فرهنگی خود کم می‌کند. نکته ظریف دیگری که در این میان وجود داشت این بود که در این اوضاع بحرانی، اگر بودجه‌ای هم در حوزه کتاب تزریق می‌شد، آن هم به روشنفکران می‌رسید و عکس این قضیه، مهجور ماندن و مظلوم واقع شدن حوزه کتاب دفاع مقدس و انقلاب اسلامی به حدی بود که اکثر جوایز و جشنواره‌های این حوزه به همان دلیل موضوع بودجه، کاهش یافت یا تعطیل شد و در بهترین حالت به دولسانه تبدیل شد و تنها جشنواره‌های رسمی دولتی مانند جلال با فشار فعالان این حوزه حفظ شد ولی همان بودجه اندک نیز به دست روشنفکران این حوزه می‌رسید.

با ذکر تمام این مشکلات، حالا دولت جدید آمده و قطعا انتظارات فراوانی برای حل مشکلات حوزه فرهنگ و کتاب مدنظر است. چه اولویت‌هایی در این حوزه باید در دستور کار قرار گیرد؟

اینکه حالا در آینده چه باید کرد، قطعا در حوزه فرهنگ به دلیل اینکه مادر هنر و ادبیات است و کتاب به عنوان شاخص ادبیات به شمار می‌رود، باید در وزارت ارشاد و حوزه‌های کلان ساختاری و حتی زیرمجموعه‌های مرتبط با آن برنامه‌ریزی کلان انجام شود و در حوزه ترویج کتاب، تالیف و سفارشات گرفته تا نقش مهم کتابفروشی‌ها که در این ایام ضرر دیده‌اند، برنامه‌ریزی شود. متأسفانه کتابفروشی‌های زیادی در این سال‌ها به مرز ورشکستگی و تعطیلی کشیده شدند. به عقیده من، به لحاظ ساختاری در ادبیات معاصر ما کار جدی استراتژیک نشده است. بدین معنا که ما هنوز در

داریوش ارجمند در گفت‌وگو با «وطن امروز»

ارشاد، وزیری متخصص و مدیر می‌خواهد

ریاست‌جمهوری‌اش ضمن همنشینی با اهالی فرهنگ و هنر و بهره‌مندی از دانش آنان، ایران عزیزمان را متمایز از گذشته به مردم سراسر دنیا معرفی کند. واقعا حیف است وقتی از کشور ایران به عنوان مهد هنر نام می‌بریم، هنرمندان آن برای رشد و تعالی اقتصاد، صنعت، تجارت، آموزش و... به کار گرفته نمی‌شوند و عملا جز خانه‌نشینی نقشی ندارند.

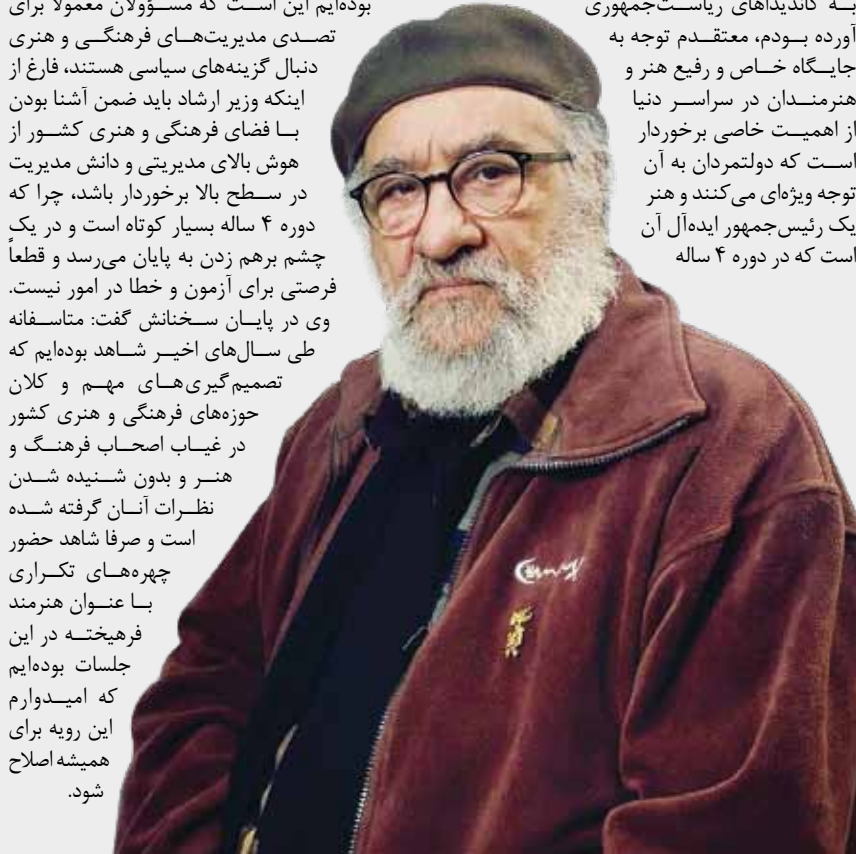
ارجمند در بخش دیگری از سخنانش درباره اهمیت انتخاب یک چهره برجسته برای مستند وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی گفت: بنده از یک سو یک سرباز بازنشسته حوزه هنر کشور هستم و از سوی دیگر یک بازنشسته وزارت ارشاد هستم، به همین خاطر با نگاهی باز اعتماد می‌کنم وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، وزیری می‌خواهد که از دل نیروهای متخصص و متعهد بیرون آمده باشد و با زیر و بم وزارت ارشاد آشنایی کاملی داشته باشد و در نتیجه با شناخت کاملی که از مشکلات اهالی فرهنگ و هنر به دست آورده است و با تکیه بر توان مدیریتی بالایش بتواند از پس مشکلات موجود برآید و کشتی فرهنگ و هنر را به ساحل آرامش هدایت کند.

هنرمند پیشکسوت در ادامه تصریح کرد: یکی از معضلاتی که همیشه با آن در این حوزه مواجه بوده‌ایم این است که مسئولان معمولاً برای تصدی مدیریت‌های فرهنگی و هنری دنبال گزینه‌های سیاسی هستند، فارغ از اینکه وزیری ارشاد باید ضمن آشنا بودن با فضای فرهنگی و هنری کشور از هوش بالایی مدیریتی و دانش مدیریت در سطح بالا برخوردار باشد، چرا که دوره ۴ ساله بسیار کوتاه است و در یک چشم برهم زدن به پایان می‌رسد و قطعاً فرصتی برای آزمون و خطا در امور نیست. وی در پایان سخنانش گفت: متأسفانه طی سال‌های اخیر شاهد بوده‌ایم که

عباس اسماعیل گل: داریوش ارجمند به «وطن امروز» گفت: وزارت ارشاد، وزیری می‌خواهد که از دل نیروهای متخصص و متعهد بیرون آمده باشد و با زیر و بم این وزارتخانه آشنایی کامل داشته باشد. داریوش ارجمند، بازیگر پیشکسوت سینما و تئاتر کشور درباره انتظاراتش از رئیس‌جمهور منتخب در حوزه فرهنگ و هنر به «وطن امروز» گفت: قبل از هر چیز باید بگویم بنده در هیاهوی انتخابات و حین مناظره‌های تلویزیونی تا حدودی از نپرداختن کاندیداهای ریاست‌جمهوری به موضوع فرهنگ و هنر ناامید شدم و هر قدر منتظر ماندم خبری از مطرح شدن برنامه‌های حوزه‌های فرهنگ و هنر در سخنان کاندیداهای ریاست‌جمهوری نبود.

وی در ادامه خاطر نشان کرد: البته امیدوارم این مسأله به خاطر کمبود وقت به سرانجام نرسیده باشد و اتفاقات خوب و مهمی برای اهالی فرهنگ و هنر کشور در دولت جدید رقم بخورد. بازیگر سریال ماندگار امام علی(ع) در ادامه درباره نقش مهم اهالی فرهنگ و هنر در پیشرفت کشور در حوزه‌های مختلف گفت: همان‌طور که بنده چندی پیش در دلنوشته‌ام خطاب به کاندیداهای ریاست‌جمهوری

آورده بودم، معتقدم توجه به جایگاه خاص و رفیع هنر و هنرمندان در سراسر دنیا از اهمیت خاصی برخوردار است که دولتمردان به آن توجه ویژه‌ای می‌کنند و هنر یک رئیس‌جمهور ایده‌آل آن است که در دوره ۴ ساله

گزارشی از دیدار رئیس‌جمهور منتخب با هنرمندان

منویات رهبر انقلاب در حوزه فرهنگ توصیه نیست، بلکه جنبه دستوری دارد

رئیس‌تاکید کرد: منویات رهبر انقلاب درباره فرهنگ باید توسط دولت اجرا شود و نکات رهبر انقلاب توصیه نیست، بلکه جنبه دستوری دارد و اگر دستورات رهبری اجرا نشود ناامیدی ایجاد می‌کند و باید آن را فعال کنیم.

وی با تأکید بر اینکه اجرای عدالت و مبارزه با فساد اگر به حوزه هنر بیاید باعث می‌شود این مفاهیم در ذهن‌ها ماندگار شود، گفت: در اجرای عدالت عقیم و باید آن را جبران کنیم. فرهنگ و هنر در اجرای عدالت نباید غایب باشد و نقش اینکه قانون‌گذاری در جامعه ارزش و قانون‌گریزی ضرارش باشد خیلی مهم است.

رئیس‌تاکید به اشاره به مشکلات هنرمندان تصریح کرد: برخی فکر می‌کنند اگر ۴ نفر در حوزه هنر خوب پول درمی‌آورند وضع همه هنرمندان خوب است ولی برخی هنرمندان در اداره روزمره زندگی‌شان دچار مشکل هستند.

وی با تأکید بر اینکه حتما کاغذ و جوهر می‌تواند در کشور تولید شود، گفت: تهیه کتاب برای برخی خانواده‌ها سخت است، باید کتاب را ارزان کنیم و ارزان شدن با حرف نمی‌شود.

فقدان آمایش سازمانی و نهاد مرکزی متولی موسیقی، اعمال سلیقه‌ها و کنش‌های نسنجیده مدیران و بی‌برنامه بودن در بعد ایجابی هنر موسیقی.

وی در پایان سخنانش با بیان ۲ درخواست گفت: نخست به عنوان رئیس‌جمهور بر گزیده، مرزهای هنر و هنرمند شاخص و اصیل را حفظ کنید و گرفتار نگاه عوامانه به هنر نشوید. دوم اینکه کسانی را در مسؤلیت بگمارد که نسبت به عدالت بیشتر دلبسته باشند تا نسبت به نزدیکان‌شان.

اما حجت‌الاسلام سیدابراهیم رئیسی، پس از شنیدن سخنان اهالی فرهنگ و هنر گفت: حمایت از اهالی فرهنگ و هنر نباید لفظی باشد و باید منجر به عمل شود؛ هم نظریه‌پردازان و کسانی که صاحب نظر در دانشگاه و حوزه هستند و هم کسانی که در میدان کار هستند باید از نظرشان استفاده شود و هر نظری بدون استفاده از نظر میدان‌داران انتزاعی است.

وی افزود: حمایت از اهالی فرهنگ و هنر هم حقوقی، هم مالی و هم میدان دادن به ابتکارات و خلاقیت‌های آنها بویژه جوانان است.

«میلاد عرفان‌پور» از شاعران کشور نیز از بی‌توجهی به حوزه موسیقی گلایه کرد و در اهمیت آن نکاتی را مطرح کرد. درخواست عرفان‌پور برای حوزه موسیقی اینچنین عنوان شد: همان‌گونه که رهبر ما فرمودند: ایران، مظلوم مقتدر است. بنده می‌خواهم بگویم هنر انقلاب هم مظلوم مقتدر در این سال‌ها بوده است. وی ادامه داد: در بین هنرها هم موسیقی انقلاب اسلامی، مظلومیت و رهاشدگی بیشتری داشته و این منتج به نتایج تلخی برای آن شده است. چالش‌های موسیقی امروز از بعد ختم‌شدگی گذاری در چند موضوع عمده شاید خلاصه شود: فقدان خط‌مشی،

فیلم و موسیقی و نمایش و هنرهای دیگر، نیازمند بسترها، حامل‌ها و کالبدهایی است که هماهنگی و پشتیبانی دیگر حوزه‌های مدیریتی و سرمایه‌های مادی و معنوی کشور را می‌طلبد؛ اتفاقی که بیش از این کمتر شاهد آن بوده‌ایم. لذا پیشنهاد می‌کنم بست یا ستمی به عنوان دستیار فرهنگی رئیس‌جمهور با اختیارات کافی ایجاد شود تا تدبیر امور و رفع مشکلاتی که حل آنها از عهده یک یا چند وزیرتخانه خارج است، توسط این دستیار تا حصول نتیجه نهایی پیگیری شود. مثال بارز این نوع مشکلات که ذکر آن داغ فعالان «حوزه کتاب» را تازه می‌کند، مسأله کالای «کاغذ» است؛ کاغذی که بنا به فرمایش رهبر معظم انقلاب به منزله فولاد، برای کشور مهم و راهبردی است و سالیانی است پرونده آن بین چند وزارتخانه، بانک و سازمان‌های دیگر در رفت‌وآمد بی‌حاصل است؛ و از این نوع، مسائل بسیاری گریبان حوزه فرهنگ و هنر را می‌فشارد مانند: جایگاه اجتماعی هنرمندان، اقتصاد هنر، ورود به بازارهای جهانی و امثال آن که ان‌شاءالله در فرصت مناسب توسط تشکل‌های مربوط به اطلاع خواهد رسید.

اهالی نشر، فرهنگ و ادب بتازگی دیداری با حجت‌الاسلام سیدابراهیم رئیسی، رئیس‌جمهور منتخب در مجتمع سرچشمه تهران داشتند و از مشکلات حوزه‌های مختلف

به گزارش «وطن امروز»، در این دیدار «محسن مومنی شریف» رئیس پیشین حوزه هنری از وضعیت حوزه کتاب، نویسندگان و مسأله کاغذ گفت.

مومنی شریف در سخنانی گفت: دولت‌ها باید بر مبنای این قلمبنمای فرهنگی، زمینه‌ساز و مدافع و حامی و قدرت‌بخش این صدا باشند. ۳ بعد مهم در نقشه راه فرهنگی و هنری دولت اسلامی، حمایت از تربیت، تولید و ترویج محصولات فرهنگی منبعث از روح و هویت ایرانی - اسلامی است. مومنی شریف در ادامه با ارائه یک پیشنهاد توضیح داد: بدیهی است در مقام اجرا، حضور و فعالیت مسؤلیت‌شناسانه مدیران و کارگزاران فهیم و جسور و راه‌شناس ضروری است و بر مبنای این دیدگاه، متولی فرهنگ و هنر در دولت فقط یک وزارتخانه نخواهد بود چرا که تربیت نیرو و تولید و انتقال پیام متعالی و ترویج و مصرف آثار هنری اعم از ادبیات و